

ע ל ה פ ר ק

האמנם ערב מפולת?

הדיונים על מצב ענף הבקר ועל מקומו במשק החקלאי ובמשק המדינה עמדו בשבועות האחרונים במרכז התענינות הציבור ומצאו את ביטויים המרוכזים במועצה החקלאית שהתכנסה לפני שבועיים ימים. בצדק צויינה מועצה זו ככינוס אשר עמד כולו בסימן גורלה של הפרה. עובדה זו עצמה מעידה כמאה עדים מה חשיבות מיוחדת לענף הבקר ע"י הנציגות המוסמכת של החקלאות בארץ, ולמעשה השתלבו הדיונים על עתיד הענף ועל עתיד המשק החקלאי בכלל, כי הם קשורים והדוקים יחדיו.

מבחינת העמדת הבעיות והנמקת הפתרונות השונים לא חידשה מועצה זו ולא הוסיפה על מה שנאמר ונכתב כבר קודם לכן אולם את עיקר החשיבות שלה יש לראות בביטוי המגובש ורב המשקל שניתן להערכתו החיובית של המשק החקלאי המעורב כפי שנוסח בהחלטות המועצה. משמעות מיוחדת היתה לדברי שר החקלאות בוויכוח הכללי. היתה זו הפעם הראשונה שהשר קבע מעל במה פומבית, כי הסובסידיה אשר ניתנה לחלב היתה מכוונת לצרכן ומותאמת לצרכי האינדקס וכי הממשלה אחראית למשבר שנוצר בענף החלב, כי הוא תוצאה ישירה מן הייבוא של תוצרת חלב אשר בוצע ע"י הממשלה.

יש מקום לתקוה, כי עמידתה האיתנה של המועצה החקלאית לצד ענף החלב מבחינת מגמת התפתחותו של המשק החקלאי והצהרת שר החקלאות על מידת אחריותה של הממשלה להתהוות משבר השיווק הנוכחי יטהרו את האוירה סביב

הענף שלנו וייצרו תנאים נוחים יותר למגע עם מוסדות התכנון ועם מוסדות הממשלה. בינתיים הולך משבר השיווק ומחריף והתמור רה לחקלאי עבור החלב הולכת ויורדת. באוגוסט 1958 שולם ליצרן 31.7 פ"ר עבור כל ליטר חלב ואילו בדצמבר הוא יהיה רק 280 פ"ר ולפי הערכת יודעי השוק הוא יירד בחודשי השפע של האביב והקיץ המוקדם ל-250 פ"ר ואולי אף אל מתחת לזה. כולם מודים כי גם 280 פ"ר לליטר אינם מכסים את הוצאות הייצור ומשום כך גורמים שאים החקלאים בהפסדים כבדים. אם לא יינקטו אמצעים דחופים אנו עלולים לעמוד בפני מפולת רצינית אשר תהיה מלווה שחיטת אלפי פרות חלב מצויינות, אשר טופחו בעמל רב במשך תקופה ממושכת. המשק החקלאי שלנו אין לו כוח עמידה רב; אין לו חסכוניות צבורים; יתר על כן הוא שקוע בחובות בתנאים בלתי מתאימים ולא יהיה מנוס מחיסול עדרים. צימצום ענף החלב יהווה מכה קשה מאוד למשק החקלאי ויגרום בהכרח לעליית מחירי החלב לצרכן. לא תעבור שנה וחלב במדינה יהיה יקר המציאות ויקר במחיר, אשר רק שכבות מצומצמות של האוכלוסיה תוכלנה לעמוד בו.

אין להניח שמישהו מעוניין בהתפתחות מעין זו אשר תביא לנזק כבד לבעל המשק כפרט ולמשק המדינה. גם אלה הטוענים להרחבת ענפי השדה וההדרים לא יוכלו לשאת באחריות של בזבז נכס משקי יקר-ערך הגלום בעדר חלב מטופח. כמויות החלב שעדרנו בהרכבו הנוכחי מסוגל לספק לשוק אינן מספיקות, בהתחשב בעובדה שתפריט המבטיח בריאות האוכלוסיה

כל השנה לילדים הרכים מבטיחה את התפתחותם הנאותה ורמת בריאות טובה לקראת מילוי תפקידיהם בעתיד בהגנת הארץ ובייצור. לכן מר ערך מפעל „כוס החלב“ כהשקעה לאומית בסיוע לטווח ארוך אשר מתלמת יפה ומוחזרת כפל כפליים.

הפניות של מועצת חלב לממשלה להשתתף בחידוש מפעל „כוס החלב“ לא נשאו פרי והתחלתו נדחתה מפעם לפעם. אנו מבינים יפה שאין ממשלתנו יכולה לנהוג לפי דוגמת הממשלה הבריטית ולהגיש את החלב לילדינו חינם, אבל גם לא ייתכן שהיא תתגבר למפעל ותראה את עצמה פטורה לגמרי מלהשתתף בו. היצרנים והמחלבות הודיעו על נכונות מצידם לספק חלב למטרה זו בהנחה של 25% מן המחיר הסיטוני וצריך לגייס את כל יתר הגורמים המעוניינים: ההורים, הממשלה והשלטונות המקומיים על מנת להרים את המפעל. את השתתפות ההורים יש להבטיח על בסיס חוקי במסגרת אגרת החינוך והשתתפות מוסדות השלטון צריכה להיות מובטחת במסגרת התקציב שלהם.

המפעל מתחדש בימים אלה, באמצע שנת הלימודים, במסגרת מצומצמת על בסיס ניסויי ובלי השתתפות הממשלה. יש בצעד זה מאמץ מאכסימאלי מצד היצרנים והוא מתקבל מתוך הערכה ונכונות של שיתוף פעולה מצד העיריות. הנסיון של ששה חודשים, עד סוף שנת הלימודים, יהיה חשוב מאוד מבחינת לימוד הבעיות הארגוניות של המפעל — והן רבות מאוד — אבל ערכו של המפעל יעלה רק עם הרחבת תחומיו עד אשר יקיף את מרבית הילדים. היצרנים החלו במפעל, הממשלה נקראת להצטרף!

חייב לכלול חלבון מן החי וכי החלב מספק חלבון זה במחיר הזול ביותר. מאידך יש הסכמה כללית שנחוץ להציב גבולות מתוכננים להתפתחות הענף בעתיד מבחינת גודל העדר ואין להשאיר עוד את הדבר ביד המקרה. הגיע הזמן שמוסדות הענף ומשרדי הממשלה הנוגעים בדבר ייכנסו לעובי הקורה ויגיעו לידי תכנית מוסכמת אשר תחייב את החקלאים בכל הנוגע לממד די העדר והייצור ואת הממשלה — להבטחת מינימום מסוים של הכנסה לחקלאי בעד תוצרתו. אל יידחה הענין כי המצב הוא קריטי ביותר וההתמוטטות עלולה לבוא הרבה יותר מוקדם מכפי שרבים משערים.

חידוש מפעל כוס החלב לילדי בתי הספר תחת שלטון המנדט הבריטי קויים מפעל חלב לבתי הספר ביוזמת הוועד הלאומי. בשנים הראשונות אחרי קום המדינה היה מחסור חמור בחלב ולא היה מקום לחדש את המפעל, אולם זה שנים אחדות שייצור החלב במדינה התרחב לממדים אשר מאפשרים חידוש המפעל היפה והחינוכי הזה.

במדינות מתקדמות רבות קיים מפעל „כוס החלב“ והוא נישא מבחינה כספית ע"י גורמים שונים במדינות השונות. הרחיקה לכת אנגליה אשר מגישה לכל ילדי בתי הספר כוס חלב חינם על חשבון תקציב המדינה. במדינות אחרות נושא בהוצאה השלטון המקומי ויש וועדי ההורים הם נושאי המפעל העיקריים. בכל מקום מוכר המפעל הזה כמפעל בעל ערך ציבורי כללי ממדרגה ראשונה, אשר מוצדק להטיל אותו על שכם הציבור בשלימותו או לפחות בחלקו, ולא להשאירו על בסיס מיסחרי רגיל בין המחלבה והורי הילדים. הגשת מנת החלב הקבועה יום יום במשך